

آئین نامه دوره های دکتری دانشگاه هنر اسلامی تبریز

آیین نامه دوره دکتری (Ph.D.)

[مصوب جلسه ۷۲۱ مورخ ۸۸/۳/۳۰ شورای برنامه ریزی آموزش عالی]

مقدمه

رشد پرشتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی، اقتصادی به خصوص اهداف برنامه های توسعه و سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص و ماهر را از طریق تنوع در شیوه پذیرش دانشجو در دوره دکتری، در صدر اولویتهای کاری خود قرار داده است.

برای نیل به اهداف پیش روی، آخرین آئین نامه آموزشی دوره دکتری، که از سال ۱۳۸۴ بدان استناد می شود، مورد تجدید نظر قرار گرفته است و در نهایت، پس از جمع آوری نظریه های کارشناسی از دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و بررسی در جلسات مختلف کارگروه آموزشی، آئین نامه جدید دوره دکتری به دو شیوه «آموزشی - پژوهشی» و «پژوهشی» تدوین شد.

ماده ۱- برای رعایت اختصار، واژه های زیر در این آئین نامه به کار می رود:

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکتری: منظور دوره دکتری (PhD) است.

مؤسسه: منظور، هریک از دانشگاهها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت مجازند دوره دکتری را برگزار کنند.

گروه: منظور، کوچکترین، واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین نامه: منظور آیین نامه دوره دکتری است.

ماده ۲- دوره دکتری، بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند و به دو شیوه «آموزشی - پژوهشی» و «پژوهشی» اجراء می شود.

ماده ۳- ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکتری به شرح زیر است:

الف- داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

- ب- داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد
- ج- احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر

[دستورالعمل اجرایی پذیرش دانشجو برای دوره دکتری (PhD) داخل شماره ۲۱/۲۱۴۵-۷۷/۱۲/۱۱]

- ۱- صلاحیت علمی داوطلبان از طریق آزمون ورودی بصورت کتبی و شفاهی ارزیابی شده و ۶۰ درصد کل نمره به نمرات آزمون کتبی و ۴۰ درصد بقیه به نمرات مصاحبه و سوابق تحصیلی داوطلب اختصاص می‌یابد.
- ۲- حداقل تعداد مواد درسی در آزمون کتبی ۴ ماده است. گروههای آموزشی برگزار کننده آزمون می‌توانند زبان انگلیسی تخصصی را نیز بعنوان یک ماده درسی علاوه بر ۴ ماده درسی حداقل، منظور کنند. در هر حال حداکثر تعداد مواد درسی ۶ ماده خواهد بود.
- ۳- شرط قبولی در آزمون کتبی، کسب حداقل ۵۰ درصد نمره کل آزمون کتبی است. این شرط برای مربیان رسمی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی، ایثارگران انقلاب اسلامی (رزمندگان، جانبازان، آزادگان، فرزندان شهدا، مفقودین و اسرا و همسران آنها و فرزندان جانبازان بالای ۵۰ درصد)، داوطلبین بورسیه سایر موسسات و دانشجویان ممتاز مشمول «آئین نامه ارائه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره های تحصیلی بالاتر» مصوب ۸۶/۲/۳۱ شورای هدایت استعدادهای درخشان در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری الزامی نیست. مربیان دانشگاهها و ایثارگران انقلاب اسلامی با کسب ۸۰ درصد نمره کتبی آخرین فرد قبولی و دانشجویان ممتاز با کسب ۸۵ درصد نمره کتبی آخرین فرد قبولی می‌توانند به مرحله شفاهی راه یابند.
- ۴- نمره سوابق تحصیلی ۲۰ نمره از ۱۰۰ و براساس مصوبه دانشکده ذیربط شامل معدلهای دیپلم، کارشناسی و کارشناسی ارشد، سوابق پژوهشی خواهد بود.
- ۵- نمره مصاحبه ۲۰ نمره از ۱۰۰ و براساس مصوبه دانشکده ذیربط خواهد بود.
- ۶- پذیرش دانشجویان ممتاز، مازاد بر ظرفیت تعیین شده در هر رشته خواهد بود.
- ۷- برای حسن اجرای آزمون ورودی دکتری، نمایندگان شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه با حکم معاون آموزشی دانشگاه در مراحل برگزاری آزمون نظارت خواهند کرد. ضمناً لازم است که در برگزاری آزمون ورودی نکات زیر رعایت شود:
 - از اساتید سایر دانشگاهها و موسسات برای طراحی سئوالها می‌توان با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه دعوت نمود.
 - برای تسریع در تصحیح اوراق امتحانی، ورقه جداگانه‌ای برای هر ماده درسی منظور می‌شود. در کلیه اوراق باید خط برش ایجاد شده و قبل از تصحیح رمز گذاری شده و سربرگها بریده شوند.
 - تصحیح اوراق منحصراً در اتاق تعیین شده انجام می‌گیرد.
 - تمهیدات لازم برای جلوگیری از درج علایم خاص در اوراق امتحانی توسط داوطلب فراهم شود.
 - ناظرین جلسه آزمون غیر از اساتید ممتحن خواهند بود.
 - از میان داوطلبانی که بالاترین نمره را از مرحله کتبی آزمون ورودی کسب کرده اند حداکثر به تعداد سه برابر ظرفیت پذیرش رشته برای مصاحبه دعوت به عمل می‌آید.

- در مرحله مصاحبه حضور حداقل ۴ نفر از اعضای هیات آزمون و حداقل یک نفر از مسئولین کمیته اجرایی آزمون (به عنوان ناظر و بدون حق رأی) الزامی است.

۸- ۳۰ درصد ظرفیت پذیرش در هر رشته به مربیان رسمی (ازمایشی و قطعی) دانشگاههای وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ۲۰ درصد ظرفیت پذیرش هر رشته به ایثارگران انقلاب اسلامی اختصاص می‌یابد.

۹- مهلت اعلام نتایج آزمون کتبی حداکثر ۲۱ روز و نتایج آزمون شفاهی حداکثر ۲۱ روز و اعلام نتایج اولیه پذیرفته شدگان حداکثر ۸ روز بعد از انجام مصاحبه خواهد بود. بنابراین مهلت اعلام نتایج آزمون ورودی از تاریخ برگزاری آزمون حداکثر ۵۰ روز است. ثبت نام پس از تأیید نهایی سازمان سنجش انجام خواهد شد.

د- احراز توانایی در زبان خارجی

تبصره ۱- نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد. با اینحال نحوه احراز توانایی در زبان خارجی نباید به گونه‌ای باشد تا مانع دانش آموختگی دانشجویان دارای استعداد درخشان که در یک زبان خارجی قوی نیستند، بشود.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

شرط شرکت در آزمون جامع دوره دکتری ارائه گواهی زبان خارجه (زبان انگلیسی) با حداقل نمره ۵۵ از MCHE و یا معادل آن ۵۰۰ از تافل (TOEFL (Paper-Based) و یا ۱۷۰ از (TOEFL (Computer-Based)، ۵/۵ از IELTS و ۵۰۰ از تولیمو می‌باشد. قبولی در آزمونهای معتبر زبان در دانشگاههای داخلی که مجری دوره دکتری می‌باشند نیز با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل قبول است. گواهی زبان نباید بیشتر از دو سال از تاریخ آن گذشته باشد.

تبصره ۲- شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت، می‌تواند برای پذیرش داوطلبان مشمول تعریف «استعداد درخشان» در دوره دکتری، ضوابط ویژه‌ای را تصویب کند.

[«آئین نامه ارائه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره های تحصیلی بالاتر» به شماره ۲۱/۳۵۳۶ مورخ ۸۶/۶/۳۱ مصوب ۸۶/۲/۳۱ شورای هدایت استعدادهای درخشان در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری]

دانشجویان دوره کارشناسی ارشد دارای شرایط زیر می‌توانند با اخذ پذیرش از دانشگاه مورد نظر بدون شرکت در آزمون ورودی در دوره تحصیلی دکتری Ph.D ادامه تحصیل دهند؛

الف) دارا بودن حداقل میانگین کل ۱۷ و حداقل دو مقاله در مجلات علمی - پژوهشی نمایه شده معتبر ملی و بین المللی

ب) دانشجویان نمونه کشوری در دوره کارشناسی

تبصره ۱: محاسبه میانگین کل دروس دوره کارشناسی ارشد بدون در نظر گرفتن نمره پایان نامه می‌باشد.

تبصره ۲: پذیرش دانشجویان مشمول این ماده مزاد بر ظرفیت و با رعایت مفاد مندرج در آن، طبق دستورالعمل مصوب شورای آموزشی دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره ۳- داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نامنویسی در دوره دکتری، دانشجوی دوره دکتری نامیده می‌شود.

ماده ۴- مسؤلیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی برعهده «استاد راهنما» است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر و با موافقت عضو هیئت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود.

[شرح وظایف استاد راهنمای رساله های دکتری مصوبه نهائی جلسه ۳۳۹ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۴]
عضو هیئت علمی راهنمای دوره دکتری باید دارای سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در مقاطع تحصیلات تکمیلی بوده و حداقل استاد راهنمای ۲ رساله کارشناسی ارشد دفاع شده را دارا بوده باشد. اعضای هیات علمی با درجه دانشیار و بالاتر از این شرط مستثنی می‌باشند.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

استاد راهنمای اول رساله به هنگام آزمون ورودی از بین اعضای هیئت علمی استادیار به بالای شاغل تمام وقت در دانشکده مجری تعیین می‌شود.

۲- تعداد مجاز پذیرش همزمان دانشجوی دوره دکتری برای اعضاء هیات علمی با مرتبه استادی، دانشیاری و استادیار به ترتیب ۴، ۳ و ۲ خواهد بود.

۳- زمینه تحقیقاتی دانشجو و استاد راهنمای اول دانشجوی دکتری، بایستی حداکثر تا پایان نیمسال اول براساس پیشنهاد خود دانشجو به تصویب شورای دانشکده برسد. زمینه تحقیقاتی دانشجو از بین زمینه‌های اعلام شده دانشکده و متناسب با گرایش امتحان ورودی و گرایش تحصیلی دانشجو انتخاب می‌شود.

تبصره ۱: در موارد خاص که به دلایل مستند و قانع کننده، دانشجو نتواند زمینه تحقیقاتی و یا استاد راهنمای خود را در نیمسال اول به تصویب برساند، موظف است در مهلتی که شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده معین می‌نماید، اقدام نماید. حداکثر فرصت اعلام شده از طرف دانشکده نباید از زمان پایان نیمسال دوم تحصیلی دانشجو، تجاوز نماید. پس از انقضای این مهلت، قبولی داوطلب در آزمون ورودی دکتری لغو می‌گردد و قابل رسیدگی در مراجع دیگر نمی‌باشد.

تبصره ۲: تا قبل از تصویب استاد راهنمای اول مسؤلیت هدایت دانشجو و نظارت برپیشرفت کار وی در کلیه زمینه‌ها مستقیماً برعهده شورای دانشکده می‌باشد که پس از انتخاب استاد راهنمای اول موارد مصرح در آئین‌نامه به وی محول خواهد شد.

تبصره ۱- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤلیت راهنمایی رساله دانشجو را بیش از یک استاد راهنما، به طور مشترک، عهده‌دار می‌شوند.

تبصره ۲- در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما یا اساتید راهنما یک یا چند تن از اعضای هیأت علمی یا سایر متخصصان با مدرک دکتری به عنوان «استاد مشاور» یا اساتید مشاور رساله دانشجو تعیین می‌شوند.

تبصره ۳- در شرایط خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی موسسه، استاد راهنما و مشاور می‌توانند از متخصصان با مدرک دکتری، از خارج از موسسه نیز انتخاب شوند.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

- استاد راهنمای دوم و استاد مشاور هم بایستی دارای درجه استادیاری به بالا بوده ولی می‌توانند در صورت تصویب شورای دانشکده از دیگر شرایط لازم برای استاد راهنمای اول مستثنی گردند.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که با شیوه آموزش، ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است و با شیوه پژوهش ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی و ۲۸ تا ۳۳ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود. تبصره ۱- تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه پژوهشی در هر زمانی از دوره تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما صورت می‌گیرد.

تبصره ۲- واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیتهای پژوهشی دوره، با نظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

۱- دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی بین ۶ تا ۱۰ واحد از واحدهای درسی دوره دکتری و یا واحدهای رساله را انتخاب و ثبت نام نماید. انتخاب کمتر از ۶ واحد در صورت اتمام واحدهای دوره بلامانع است.

۲- تصویب نهایی واحدهای درسی پیشنهادی هر رشته با در نظر گرفتن سایر مقررات بر عهده شورای دانشکده می‌باشد.

۳- ضوابط ثبت نام، انتخاب واحد و برگزاری امتحانات دروسهای دوره های دکتری طبق تقویم آموزشی دانشگاه انجام می‌پذیرد. با وجود این، در صورت عدم اتمام درس، حداکثر یک نیمسال فرصت اضافی برای اعلام نمرات امتحانی به آموزش دانشگاه در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۳- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه دروسها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره‌های دروسهای گذرانده شده محاسبه می‌شود و در صورتیکه مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیمسال تحصیلی دروسهایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۴- در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص و پیشنهاد استاد راهنما یا اساتید راهنما و تأیید گروه ذیربط، دانشجو موظف است تعدادی از دروس را حداکثر تا ۶ واحد از دروس را به عنوان «دروسهای جبرانی» بگذراند و نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

- به ازای هر ۸ واحد درسی از درسهای جبرانی در دوره دکتری اعم از اینکه این درسها در طول یک نیمسال و یا نیمسالهای مختلف همراه با درسهای اصلی رشته مورد نظر انتخاب شوند، یک نیمسال تحصیلی به طول مدت تحصیلی دانشجو اضافه خواهد شد. در صورتی که دانشجویان دوره دکتری بتوانند شخصاً و با استفاده از امکانات فراگیر موجود مانند کتب مرجع، مجلات علمی و پایگاههای اطلاعاتی و اینترنت، کمبود دانش نظری خود را در درسهای جبرانی مرتفع سازند، توصیه می‌شود در خصوص درسهای جبرانی به حداقل ممکن بسنده شود.

ماده ۶- موضوع رساله: دانشجو در شیوه «آموزشی - پژوهشی» تا پایان نیمسال دوم و در شیوه پژوهشی، همزمان با پذیرش و از همان نیمسال اول، موظف است موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

ماده ۷- ارزیابی جامع: احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای آغاز فعالیت‌های پژوهشی است در این مرحله دانشجو باید با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و یا پژوهشکده در یک آزمون که شامل دو یا سه درس اصلی به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی باشد، شرکت کند. این آزمون باید به گونه‌ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو از نظر اساتید راهنما و مشاور و ۳ نفر از اعضای هیات علمی برای آغاز فعالیت پژوهشی سنجیده شود.

تبصره: میانگین نمرات دانشجو در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد تنها یک بار دیگر می‌تواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

- ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی حداکثر تا پایان نیمسال چهارم بر اساس آزمون جامع صورت خواهد گرفت و اداره این آزمون به عهده مدیر گروه است.

- هدف از برگزاری امتحان جامع، کسب اطمینان از، قابلیت‌های علمی دانشجویان، توانایی برخورد اصولی با مسائل و داشتن روحیه علمی، برخورداری از قوه ابتکار و قابلیت‌های پژوهشی است.

- آزمون جامع دانشجویان دوره دکتری از ۳ درس مرتبط با زمینه تحقیقاتی (و طرح پیشنهادی رساله دانشجو) به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب شورای دانشکده مجری دوره به عمل خواهد آمد. این آزمون توسط ممتحنین منتخب دانشکده و با حضور نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه بصورت مصاحبه کتبی و حضوری (۴۰ درصد مصاحبه و ۶۰ درصد کتبی) انجام می‌پذیرد.

- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ و حداقل میانگین کل ۳ درس ۱۶ از ۲۰ خواهد بود. در صورت عدم احراز شرایط فوق، دانشجو تنها یک بار دیگر (بعنوان بار دوم) به فاصله حداکثر ۶ ماه از آزمون اول فرصت خواهد داشت تا مجدداً در آزمون جامع شرکت نماید.

تبصره ۱: در صورتی دانشجو حداقل میانگین لازم از سه درس آزمون را کسب نموده باشد ولی فقط در یکی از دروس نمره لازم را کسب ننماید، مجاز است در یک فاصله زمانی یک الی دو ماهه مجدداً تقاضای برگزاری جلسه آزمون در همان درس را درخواست نماید. بر اساس درخواست دانشجو دانشکده نسبت به برگزاری آزمون مجدد آن درس مطلقاً آئین نامه اقدام خواهد کرد. در صورت کسب نمره قبولی در آزمون مجدد، پدپ نمره قبلی درس مزبور حذف می شود.

تبصره ۲: در صورت عدم موفقیت در آزمون مجدد از تک درس مذکور در تبصره یک این ماده، به فاصله حداکثر ۶ ماه کل آزمون جامع مجدداً تکرار خواهد شد. لازم به تاکید است که در هر حال دانشجوی دکتری حداکثر دو بار حق شرکت در آزمون جامع را دارد و در صورت عدم موفقیت در آزمون جامع بار دوم، قبولی دانشجو در دوره دکتری کان لم یکن تلقی خواهد شد.

- دانشجوی دوره دکتری در صورت گذراندن موفقیت آمیز آزمون جامع و اخذ شرط زبان مندرج در ماده ۶ لازم است نسبت به تدوین پیشنهاد رساله پایانی در زمینه تحقیقاتی اقدام نماید.

- پیشنهاد عنوان رساله پایانی دانشجوی دوره دکتری بایستی از بین موضوعات مهم علمی در مرزهای دانش و ترجیحاً در جهت حل مشکلات علمی و فنی و هنری کشور و براساس آخرین تحقیقات صورت گرفته (از بین پروژه‌های پیشنهادی اعضا هیات علمی در گرایش مربوطه) تدوین و پس از تأیید استاد راهنما به همراه تقاضای برگزاری جلسه دفاعیه به دانشکده مجری تسلیم شود. علاوه بر این، تاکید بر کارهای بین رشته‌ای، پژوهشهای مشترک و جدید از ویژگیهای مطلوب یک پیشنهاد رساله محسوب می شود.

- دانشجوی دوره دکتری موظف است تا موضوع پیشنهاد رساله خود را تا پایان نیمسال سوم (در صورت تاخیر موجه حداکثر تا پایان نیمسال چهارم با توجه به نظر شورای دانشکده) تدوین و بشرحی که ذیلاً خواهد آمد به تصویب نهایی برساند. استاد راهنما و دانشکده مجری بر حسن اجرای این ماده نظارت نموده و در مقابل هر گونه تاخیر پاسخگو خواهند بود.

- دانشجو ملزم است از موضوع پیشنهاد رساله پایانی خویش، پس از تأیید اساتید راهنما و مشاور و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده در مقابل هیات داوران دفاع نموده و آن را به تصویب برساند.

- در صورت عدم موفقیت یا عدم رعایت زمانی در دفاع از پیشنهاد پژوهشی، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

- دانشکده موظف است نتیجه قبولی یا عدم قبولی دانشجویان در دفاع از پیشنهاد پژوهشی را حداکثر دو هفته پس از برگزاری جلسه دفاع به همراه فرم مربوط و فرم تعریف پروژه به مدیریتهای امور آموزش و پژوهش و فناوری دانشگاه ارسال نماید.

ماده ۸- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما یا اساتید راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل دو مقاله برای دانشجویان در شیوه آموزشی در مجلات علمی - پژوهشی معتبر و دارای نمایه معتبر بین المللی)، موظف است در حضور هیات داوران از رساله خود دفاع کند:

تبصره ۱: در شرایط خاص و با تأیید هیئت داوران و شورای تحصیلات تکمیلی موسسه (تولید دانش فنی، ثبت اختراع تأیید شده توسط سازمان پژوهشی‌های علمی و صنعتی ایران و آثار بدیع هنری) می تواند جایگزین چاپ مقاله در شیوه آموزشی شود؛

تبصره ۲: در شیوه پژوهشی دانشجو باید به انجام یک طرح کاربردی بپردازد که دستاورد آن رافع یکی از نیازهای دستگاههای اجرایی بوده و پس از تأیید آن دستگاه قابل دفاع می‌باشد. دستاوردها شامل: (ساخت یک نمونه «پروتوتایپ» از یک وسیله یا دستگاه که نمونه داخلی نداشته باشد با تأیید وزرات صنایع و معادن یا سازمانهای وابسته به آن وزارتخانه، تولید و ارائه روش کشت، داشت و برداشت یک رقم زراعی بهینه یا پرمحصول یا گیاه با ویژگی‌های ژنتیکی مطلوب با تأیید وزارت جهاد کشاورزی، ارائه یک دانش فنی مورد تقاضای مشتری، ثبت یک اختراع خارجی (پتنت) با تأیید سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران، ارائه یک روش جدید درمانی یا پیشگیری یا تشخیص با تأیید دستگاهها و مراجع ذیصلاح داخلی، طراحی و اجرای یک شیوه جدید معماری- هنری با تأیید فرهنگستان هنر؛

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

شرایط فارغ التحصیلی:

- تألیف یک جلد رساله علمی اصیل به زبان فارسی مشتمل بر یافته‌های ناب و نتایج پژوهش‌های دانشجو در خصوص رساله دکتری که به تأیید حداقل ۱ نفر ممتحن داخل و ۱ نفر ممتحن خارج دانشگاه رسیده باشد و حصول حداقل یکی از موارد زیر، از شرایط لازم برای تقاضای برگزاری جلسه دفاع نهائی از رساله و احراز درجه دکتری می‌باشند.

الف) ارائه حداقل دو مقاله علمی پژوهشی نمایه شده و یا یک مقاله علمی پژوهشی نمایه شده با یک ثبت اختراع و یا یک اثر بدیع هنری.

تبصره ۱: اخذ نامه پذیرش قطعی مقالات کافی است.

تبصره ۲: رساله تألیف شده پس از تأیید اساتید راهنما، اساتید مشاور و شورای دانشکده، به کلیه ممتحنین ارسال می‌گردد. ممتحنین حداکثر ۴۵ روز فرصت خواهند داشت تا نتیجه بررسی را کتباً به اطلاع مدیریت امور آموزش دانشگاه برسانند.

تبصره ۳: مراتب برگزاری جلسه دفاع از رساله، با اعلام کتبی نظر اساتید راهنما مبنی بر اتمام تحقیقات مرتبط با رساله مصوب شده داوطلب دریافت درجه دکتری جهت طرح در شورای دانشکده شروع و مطابق با این شیوه نامه انجام می‌پذیرد.

مجریان طرح پژوهشی مربوط به رساله مجاز نیستند بدون کسب اجازه کتبی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه نتایج حاصل از اجرای طرح را کلاً و جزئاً در اختیار غیر قرار دهند. لیکن انتشار این نتایج در مجلات داخلی یا خارجی با ذکر نام دانشگاه هنر اسلامی تبریز بلامانع است.

تبصره ۳- وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد؛

تبصره ۴- هیئت داوران عبارتند از: استاد یا اساتید راهنما، استاد یا اساتید مشاور، ۳ نفر عضو هیئت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا شورای آموزشی و یا پژوهشی پژوهشکده که باید یک نفر از آنها حداقل دانشیار و از موسسه‌های خارج از دانشگاه باشد؛

تبصره ۵- در شیوه پژوهشی علاوه بر ترکیب هیئت داوران در تبصره ۴ حضور نماینده دستگاه اجرایی سفارش دهنده پروژه الزامی است.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

۱- ترکیب هیات داوران دفاع از طرح پژوهشی رساله پایانی دانشجوی دکتری:

الف) اساتید راهنما،

ب) اساتید مشاور در صورت وجود،

ج) یک نفر ممتحن خارج دانشگاه با مرتبه استادیاری به بالا،

ه) دو نفر ممتحن داخل دانشگاه با مرتبه استادیاری به بالا،

تبصره ۱: ممتحنین داخلی و خارجی با پیشنهاد اساتید راهنما و تأیید شورای دانشکده مجری و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه انتخاب می‌گردند.

تبصره ۲: حضور نماینده مدیریت امور آموزش دانشگاه در برگزاری جلسه دفاعیه مذکور بعنوان ناظر الزامی است.

تبصره ۳: مسئولیت اداره جلسات دفاعیه بعهدہ نماینده دانشکده مربوطه خواهد بود.

تبصره ۴: تقاضای برگزاری جلسه دفاع از موضوع پیشنهاد رساله بایستی در فرمهای مخصوص تکمیل و حداقل یک هفته قبل از موعد مقرر پس از تأیید دانشکده مجری به مدیریتهای امور آموزش و پژوهش فن آوری تسلیم شود.

تبصره ۵: گزارش و صورت جلسه تصمیمات جلسه دفاع از طرح پژوهشی رساله پس از برگزاری جهت تأیید نهائی به شورای تحصیلات تکمیلی ایفاد می‌گردد. پس از تأیید شورای مذکور، مدیریت امور آموزش نسبت به ثبت و ارسال آن به مدیریت امور پژوهشی و فناوری دانشگاه و اطلاع به دانشجو و اساتید راهنما و مشاور اقدام می‌نماید.

۲- ترکیب هیات داوران دفاعیه نهائی از رساله دکتری مشابه ترکیب هیات داوران دفاع از طرح پژوهشی رساله پایانی دانشجوی دکتری بوده و تعداد داوران خارج از دانشگاه میتوانند دو نفر باشند. ضمناً تبصره‌های ماده فوق هم عیناً لحاظ خواهد شد.

۳- در سه سال اول تحصیلی، دانشجویان دوره دکتری می‌توانند حداکثر تا ۴ واحد در هر نیمسال تحصیلی بصورت حق التدریس با تأیید دانشکده مجری تدریس نمایند.

تبصره ۱: دانشجویان بورسیه موظف به ارائه ۳ واحد درسی در هر نیمسال بوده و به آن حق التدریس اضافه بر مقرری بورس تعلق نمی‌گیرد.

ماده ۹- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله بر اساس ماده ۸ و تبصره ۱ برای شیوه «آموزشی- پژوهشی» و تبصره ۲ همان ماده برای شیوه «پژوهشی» انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف- قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛
ب- غیر قابل قبول.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

- مراحل اقدام به برگزاری جلسه دفاع به شرح زیر است :

الف) اعلام کتبی اساتید راهنما پس از تأیید مدیریت امور آموزش مبنی بر بلامانع بودن دفاع بلحاظ مقررات آموزشی و مدیریت امور پژوهشی و فناوری مبنی بر اتمام مراحل انجام رساله دکتری دانشجوی.

ب) اظهار نظر شورای دانشکده مجری مبنی بر نحوه احراز شرایط دفاع از پایان نامه طی صورت جلسه رسمی.

پ) در صورت تأیید شورای دانشکده مراتب در شورای پژوهشی دانشگاه طرح و بررسی می‌گردد.

ت) در صورت تأیید شورای پژوهشی جهت تأیید نهائی در شورای تحصیلات تکمیلی طرح و بررسی می‌گردد.

ث) در صورت تأیید کلیات رساله در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، مراتب از طریق مدیریت امور پژوهشی دانشگاه (با هماهنگی دانشکده مجری) بطور جداگانه جهت داوری به کلیه ممتحنین عضو هیات داوران ارسال می‌گردد.

ج) داوران رساله ۴۵ روز فرصت خواهند داشت تا نسبت به بررسی و اعلام کتبی نتیجه داوری اقدام نمایند.

چ) پس از دریافت نتیجه داوری رساله و احراز شرایط کلی مذکور دانشجوی داوطلب دریافت درجه دکتری می‌تواند تقاضای برگزاری جلسه دفاع نهائی از رساله تحقیقاتی خود را پس از تأیید اساتید راهنما و دانشکده مجری تسلیم اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه نماید.

ح) زمان دفاع نهائی بایستی حداقل دو هفته بعد از تاریخ تقاضا بوده و به طریق مناسبی اطلاع رسانی شود.

خ) جلسه دفاع از رساله برای شرکت عموم آزاد بوده و با حضور کلیه اعضای هیات داوران رسمیت می‌یابد.

د) نتیجه ارزیابی جلسه دفاع از رساله دکتری در یک جلسه مشورتی بین اعضای هیات داوران بلافاصله بعد از جلسه دفاع بصورت یکی از عناوین ذیل و با تعیین نمره نهائی از ۲۰ تعیین و صورت جلسه می‌گردد:

۱- قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛ با نمره ۱۴ و بیشتر،

۲- غیر قابل قبول؛ با نمره کمتر از ۱۴.

ذ) نتیجه ارزیابی هیات داوران پس از قید در صورت جلسه و در ادامه همان جلسه دفاعیه و در حضور عموم شرکت کنندگان جلسه قرائت و سپس به مدیریت امور آموزش دانشگاه ایفاد می‌گردد.

ر) تاریخ فارغ التحصیلی دانشجوی دکتری همان تاریخ دفاع می باشد.
تبصره ۱: در صورتی که داوران اصلاحاتی را در تدوین رساله خواسته باشند دانشجو حداکثر دو ماه فرصت خواهد داشت تا نسبت به اعمال اصلاحات و جلب نظر موافق هیات داوران اقدام نماید.
تبصره ۲: نحوه تأیید اصلاحات احتمالی رساله مورد نظر هیات داوران در جلسه دفاع تعیین خواهد شد.

تبصره - چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیات داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

[صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۸/۲/۲۱]

- اگر بعد از دفاع مجدد، رساله از نظر هیات داوران غیر قابل قبول باشد و یا به عللی دانشجو بعد از آزمون جامع از ادامه تحصیل منصرف شود. بنا به درخواست دانشجو می توان تاییدیه ای مبنی بر گذراندن دروس دوره دکتری و آزمون جامع صادر کرد.

ماده ۱۰- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود، دانش آموخته دوره دکتری شناخته می شود و به دریافت درجه دکتری نایل می گردد.

تبصره: مدرک دکتری در هر دو شیوه، ارزش یکسانی دارد و دانش آموختگان در هر یک از شیوه های فوق از مزایای استخدامی مترتب بر آن بهره مند خواهند شد.

ماده ۱۱- دانش آموختگان دوره دکتری در شیوه پژوهشی می توانند به عنوان استادیار پژوهشی در پژوهشگاه ها و پژوهشکده های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا موسسه های تحقیقاتی مستقل وزارتخانه ها و نیز پژوهشگاه ها و مراکز تحقیقاتی خصوصی و نیز در مراکز تحقیقاتی و گروه های پژوهشی و پژوهشکده های وابسته به دانشگاه ها جذب شوند.

ماده ۱۲- مدت مجاز تحصیل در هر دو شیوه دوره دکتری، حداقل سه و نیم سال و حداکثر چهار و نیم سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی ربط، حداکثر تا یک نیمسال تحصیلی به این مدت افزوده خواهد شد.

تبصره - در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو، کمیسیون بررسی موارد خاص مؤسسه با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیت های علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۱۳- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می شود:

الف- میانگین کل نمره‌های درسهایی که دانشجو گذرانده است (با رعایت تبصره ۳ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛

ب- صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی (با رعایت تبصره ماده ۷) احراز نشود؛

ج- رساله دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۹)، «غیر قابل قبول» ارزیابی شود؛

د- مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۱۲) به پایان برسد.

تبصره- در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۱۴- این آیین‌نامه در برگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری است و مؤسسه، موظف است دستورالعملهای اجرایی آن را تدوین و پس از تصویب در شورای مؤسسه اجرا کند.
تبصره- تفسیر مواد این آیین‌نامه برعهده معاون آموزشی وزارت است و در صورت بروز ابهام در مفاد آن، نظر معاونت مذکور مورد استناد خواهد بود.

ماده ۱۵- وزارت و مؤسسه به تناسب وظایف خود، دستورالعملهای نظارت بر اجرای دوره دکتری را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و دستورالعملهای اجرایی آن نظارت می‌کنند.
ماده ۱۶- اجرای هر یک از شیوه‌ها، صرفاً با مجوز شورای گسترش آموزش عالی مجاز است. شیوه پژوهشی، خاص پژوهشگاه‌ها، موسسه‌های پژوهشی مستقل و وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که باید برای پروژه‌های دکتری طرح‌های برون موسسه‌ای داشته باشند و در صورتی که دانشگاه‌ها متقاضی باشند، باید برای اجرای این شیوه، کلیه هزینه‌های دوره را از درآمدهای اختصاصی مرتبط با صنعت تامین کنند.

ماده ۱۷- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۷ ماده و ۲۱ تبصره در جلسه ۷۲۱ مورخ ۸۸/۰۳/۳۰ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ و پس از آن در دوره دکتری پذیرفته می‌شوند، به مدت ۵ سال لازم الاجراست و از تاریخ اجرا کلیه بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مغایر با این آیین‌نامه لغو می‌شود.